

РЕЦЕНЗИЯ

за учебния комплект по руски език **"КОНТАКТ - 3"**

Предложеният за рецензиране учебен комплект, предназначен за обучение на ученици по руски език в IX (XI) клас на средното общообразователно училище, представлява едно от възможните решения на сериозните задачи, поставени в Учебната програма по руски език като втори чужд, утвърдена от МОНТ.

Комплектът съдържа Учебник, Учебна тетрадка и Книга за учителя. Предвижда се тази система от помагала изцяло да осигурява учебния процес по руски език на дадения етап. Съгласно програмата на МОНТ, това е II етап (трета година на обучение), по време на който се предвиждат 72 часа (по 2 часа седмично) или 72 + 36 часа (по 2 + 1 час седмично).

Концепцията, която е послужила за база при разработването на предлагания комплект, е представена в Книгата за учителя. Водещи принципи са комуникативният, тематико-ситуативният и принципът на концентризма. Тази концепция е залегнала и в основата на "Контакт-1" и "Контакт-2", чието естествено продължение се явява обсъжданият учебен комплект. Известно е, че принципът на комуникативност не е нов за методиката, тъй като езикът е средство за общуване и той се изучава именно с такава цел - да може да се осъществява комуникация. В последните години обаче този принцип излиза на преден план и се превръща в определящ при структурирането на учебното съдържание в много учебници по чужд език. Обучението се реализира с помощта на регистрирани речеви модели в ситуации, близки до тези, наблюдаващи се в ежедневието. Това, разбира се, не изключва от учебния процес обяснението на закономерностите, довели до построяването именно на тези, а не на други речеви единици, и от тук на осъзнаването им. Веднъж осъзнати, те могат по-нататък да бъдат автоматизирани и употребявани с необходимата скорост в потока на речта. Следователно, принципът на комуникативност не бива да се противопоставя на принципа на системност и принципа на съзнателност. Авторът на рецензирания учебен комплект се е опитал да намери нужното съотношение в прилагането на посочените принципи. Основна цел на обучението на този етап, според автора, е постижението на такова ниво на практическо владение на руския език, което да позволи на учениците да го използват за удовлетворяване на актуалните си комуникативни потребности в конкретни ситуации от социално-битовата и културната сфера на общуване.

Основен компонент в системата от учебни помагала е **учебникът**. Той се открива от неголям, но достатъчно наситен раздел "Повторение - мать учения". В него в концентриран вид са представени основните моменти от познатия на учениците материал, изучаван през първите две години. По-нататък учебното съдържание е разпределено по теми (15). Следвайки принципа на приемствеността и принципа на концентризма, авторът предлага повторно представяне на някои от темите, които са намерили своето място в "Контакт-1" и "Контакт-2" (вж.: "Работа, професия, карьера", "Искусство" и др.).

Добрият подбор на текстовете към всяка тема е важна предпоставка за поддържане на интереса на учениците към изучавания език. Скучният, не съобразен с възрастта на обучаваните текст е по-скоро враг, а не помощник в процеса на усвояване на чужд език. Изключително богатата и интересна текстотека за рецензирания учебник е едно от главните му достойнства. В нея е отразен погледът на съвременника, което е от много голямо значение за оформянето у учениците на обективно мнение за страната, хората, езика на които те изучават. От текстовете може да се извлече страноведска информация - абсолютно необходим елемент в обучението по чужд език.

Работата върху текста се предшества к списък лексикални единици на руски език със съответните им преводни съответствия. Този списък е в помощ на ученика при разбирането на текста.

Следват упражнения, които дават възможност да се провери дали ученикът е разбрал съдържанието на текста. Друг вид упражнения предполагат работа на лексикално равнище (работа с речникови тълкувания, задания за усвояване на семантичната, лексикалната, синтактичната съчетаемост и др.).

Във връзка с това в помощ на ученика се дават таблички, в които се отразяват определени лексикални или граматични особености. Те са оформени така ("!",), че ученикът би трябвало да ги възприеме като нещо важно. В дадения случай материалът е подаден в посока от формата към съдържанието. Отделно от това в учебника периодично се появяват обобщителни таблици, материалът в които е представен в посока от съдържанието към формата ("Выражение времени", "Выражение места" и др.).

В системата от упражнения основно място заемат тези, които провокират ученика да изкаже личното си мнение и по такъв начин да се включи в предвидените беседи и дискусии по определени текстове или по отделна тема. Този тип упражнения са изградени на основата на вече разиграни микродиалози в определени ситуации, които са част от обширните дискусии. Подготовка за тях са и упражненията, развиващи монологичната реч.

По такъв начин авторът предлага да бъдат достигнати комуникативните цели по различните видове речева дейност: говорене (монологична реч - преразказ на текст, отговор на проблемен въпрос; усложнена диалогична реч, участие в дискусии); четене (изразително четене, четене наум с цел откриване на смислови центрове); слушане (възприемане на текст от различни източници); писане (съставяне на план и конспект на прочетен или прослушан текст, кратък отговор на проблемен въпрос, кратко съчинение).

Учебната тетрадка е органична част на учебния комплект. Структурата ѝ съответства на тази в учебника. В нея преобладават тестовите задачи (добавяне по смисъл, замени, избор на правилен отговор и др.). Предвидени са упражнения за развитие както на устната, така и на писмената реч. Редица упражнения предполагат много добро ниво на овладяване на знанията и тяхното творческо прилагане в определени ситуации.

В **Книгата за учителя** авторът представя методическата концепция за учебния комплект "Контакт-3", неговата структура и съдържание.

Втората част обхваща примерна разработка на уроци и някои допълнителни материали, които би трябвало да облекчат работата на учителя.

Особено внимание заслужава решението на автора да снабди учебника с материал, който е предназначен за така наречената от него факултативна работа. Текстовете, разположени в края на учебника, о добра основа на която може да се опре учителят при провеждане на допълнителни беседи и дискусии по определени проблеми. Трябва да се отбележи, че както тези, така и текстовете в задължителната част от учебника се отличават с достатъчна сложност по отношение на лексиката и граматиката. Ето защо се оформя мнението, че предлаганият учебник би бил добро помагало за предвиденото от програмата на МОНТ *разширено ниво на II етап* (трета година на обучение).

Заключение

Предлагам учебния комплект "Контакт-3", предназначен за изучаване на руски език като втори чужд в средното общообразователно училище, - трета част от серията учебници "Контакт" - да бъде издаден.

Рецензент: гл.ас. к.ф.н. Анна Липовска